

Zelené centrum v Třanovicích

Nechtěné dědictví

V krajině, ve které žijeme, pracujeme nebo trávíme volný čas, se nachází místa, která byla kdysi využívána, postupem času však z různých důvodů ztratila svůj původní účel a v důsledku toho o ně stávající nebo noví vlastníci ztratili zájem, přestali o ně pečovat a ponechali je jejich vlastnímu osudu. Tyto objekty a plochy bývají odborně označovány za brownfieldy, bývají různého původu a samy o sobě jsou součástí a nositeli historie i současnosti daného místa a jeho obyvatel. Vzhledem ke svému stavu narušují estetický ráz krajiny a zpravidla působí řadu ekonomických, sociálních i environmentálních problémů. Kromě toho však brownfieldy vyvolávají hlubší otázky o nás samotných, o našem vztahu k hodnotám (nikoli pouze materiálním) a o lehkosti, s jakou se zbavujeme starého a nepoužitelného (obojího často pouze zdánlivě) a vyměňujeme je za nové a snadno dostupné.

Vznik a existence brownfieldů je přirozenou součástí vývoje. Potřeby společnosti, organizací i jednotlivců se mění prakticky nepřetržitě a často velmi náhle a přizpůsobování fyzické infrastruktury těmto změnám je pracné a nákladné, pokud vůbec existuje vůle vlastníků o konkrétní objekty a plochy pečovat. Přirozené tempo a rozsah vzniku brownfieldů byly na českém venkově v průběhu dvacátého století navíc znásobeny závažnými sociálními, ekonomickými a politickými změnami, které přeoraly vlastnickou strukturu a v mnoha případech rozmělnily odpovědnost za stav konkrétních objektů a ploch na všechny a zároveň na nikoho. Paradoxem současnosti je přitom příkrý kontrast značného počtu brownfieldů a vysokého tempa výstavby obytných i komerčních objektů na dosud nezastavěných plochách, způsobující těžko nahraditelné ztráty volné krajiny. Potřeba hledání nového smyslu existence a revitalizace (oživení) brownfieldů je proto v současnosti stále naléhavější, i když se jedná o značně komplikované, nákladné a zpravidla nenávratné investice.

Ačkoli je revitalizace brownfieldů náročná, není neřešitelná, čehož dokladem jsou vzácné, o to však cennější příklady úspěšných projektů. Přestože jejich výchozí situace a s nimi související problémy mohou být diametrálně odlišné, společným znakem každého z nich je pozitivní posedlost jejich iniciátorů, motivovaná vědomím vlastní odpovědnosti za místo, ve kterém působí, byť s podstatou vzniku toho či onoho brownfieldu mají zřídka něco společného. Tato obtížně pochopitelná, leč inspirativní posedlost těmto lidem umožňuje překonávat zdánlivě nepřekonatelné potíže, investovat svůj soukromý čas, úsilí a nezřídka i značné prostředky, aby realizovali to, o čem se ostatní ani neodvážili přemýšlet.

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo životního prostředí

Tento leták byl vytvořen za finanční podpory SFŽP ČR a MŽP v rámci projektu Zelené centrum v Třanovicích.

www.zelene-centrum.cz

Jako součást krajiny s sebou brownfieldy nesou poselství předchozích generací, jsou svým způsobem součástí nás samotných a záleží především na nás, v jaké podobě je odkážeme našim potomkům. Nejde přitom pouze o materiální podstatu tohoto dědictví. Snad mnohem důležitější je blízký vztah ke krajině, kterou považujeme za domov, vědomí odpovědnosti za její budoucnost a pocit hrdosti, že i díky nám zůstane místem, ve kterém stojí za to žít.

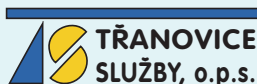
Třanovická inspirace

Příběh revitalizace brownfieldu v Třanovicích začal v druhé polovině devadesátých let minulého století narůstajícím znepokojením nad žalostným stavem areálu bývalého státního statku a vysokou nezaměstnaností místních obyvatel. Rozsah a spletnost problémů souvisejících s revitalizací areálu (mnohonásobně převyšujících možnosti obce) přiměla místní aktéry realizovat záměr formou dílčích projektů s podporou vnějších zdrojů: kapitálu a kreativity místních podnikatelů a dotací nejrůznějších institucí. Přes četné peripetie byl areál revitalizován do současné podoby venkovské podnikatelské zóny, ve které našly útočiště desítky malých a středních firem a pracovní místa stovky obyvatel obce a jejího okolí. Nic z toho by se nestalo (podobně jako v nespočtu podobných případů), nebýt zdánlivě nerealizovatelného nápadu, odvahy jej uskutečnit a téměř bezbřehé paličatosti a vynalézavosti.

Text zpracoval: David W. Novák

Zpracovatel letáku:

Pořádáme pro vás:

- Školní programy ekologické výchovy
- Terénní exkurze pro širokou veřejnost
- Přednášky a semináře na témata udržitelného rozvoje

Termíny exkurzí lze domluvit u společnosti Třanovice služby, o.p.s.

739 53 Třanovice č.p. 1

E-mail: sov@tranovice.org, tel.: 558 694 262, kl. 205

Kontaktní osoby: Ing. Jana Liberdová, Bc. Martina Stebelová

<http://sov.tranovice.org>

Materiál je tištěn na recyklovaném papíru.